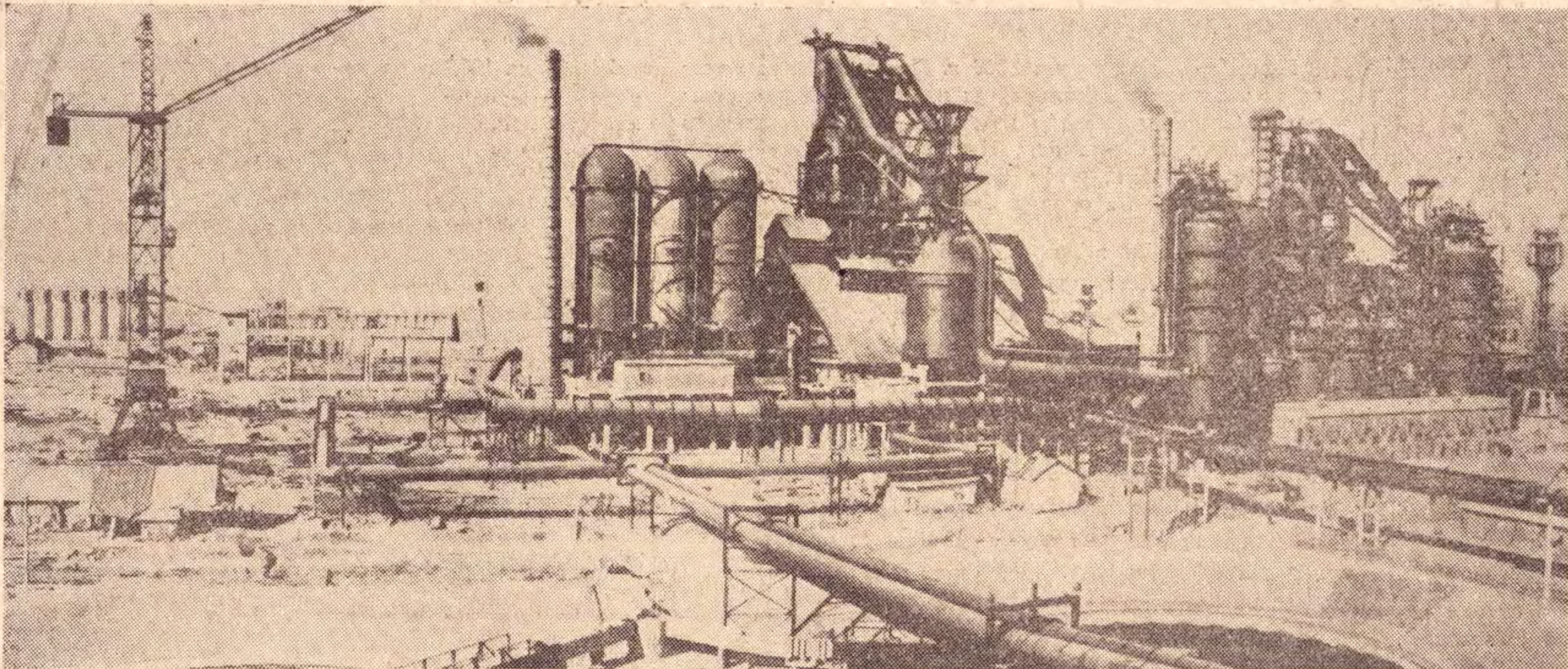

1-га кастрычніка мінае 12 гадавіна ўтварэння Кітайскай Народнай Рэспублікі. Утварэнне КНР, найбольшай дзяржавы паводле насельніцтва (669 мільёнаў чалавек), тэрыторыя якой раўняецца тэрыторыі Еўропы, змяніла ў рашучы спосаб суадносіны сіл паміж сістэмай сацыялістычнай і капіталістычнай. Хаця па прычыне махінацыі амерыканскага блоку, які падтрымлівае Чан-кай-шэка, КНР не належыць да ААН, аднак адыгрывае агромнейшую ролю ў сусветнай палітыцы. Хуткае развіццё гэтай да нядаўна феадальнай краіны, мае вялікі ўплыў на азіяцкія і афрыканскія краіны, якія бачаць у КНР практычны ўзор барацьбы за незалежнасць і развіццё гаспадаркі.

На здымку: Уханьскі металургічны камбінат, новая пабудова КНР. На першым плане доменныя печы.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 40 (242) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 1 КАСТРЫЧНІКА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

ГАЙНАЎСКІЯ ІНВЕСТЫЦЫІ

Упершыню ў гісторыі свайго існавання наша 1000-гадовая краіна перажывае гады так інтэнсіўнага будаўніцтва, якога мы з'яўляемся зараз сведкамі. Дзе толькі не глянеш: у вёсках, мястэчках і гарадах пралягаюць вуліцы і вырастаюць новыя дамы — жыллёвыя, школы, камбінаты, для патрэб гандлю і развіцця сельскай гаспадаркі (напрыклад, агранамоўкі). Сталыя жыхары сваіх мясцовасцей ужо прызвычаіліся да гэтага. Але калі завітае ў свой былы куток наш суродзіч, якога лёс у час вайны закінуў у далёкую чужыну, дык нямее са здзіўлення, не пазнае свайго кутка...

І як жа не маюць змяняць свайго выгляду вёскі, мястэчкі і гарады, калі з года ў год прызначаюцца ў нас на будаўніцтва вялікія сумы грошай з агульнанароднага даходу ў краіне. Планы бягучай пяцігодкі (1961—1965) не абмінаюць ніводнай грамадскай рады ў гэтай галіне... Вось горад Гайнаўка. Ужо сёмы год, як вырас ён да рангі павятовага горада. Адбудоўвалі і разбудоўвалі яго, як і іншыя гарады, ад пачатку вызвалення. Але асаблівага размаху развіццё горада возьме ў бягучай пяцігодцы, не гаворачы ўжо аб запланаванай пабудове шматлікіх жыллёвых дамоў (што надта важна для ўзрастаючага тут ліку гарадскога насельніцтва) і іншых драбнейшых інвестыцыях.

Зараз будуецца павятовая спулдзельня скупкі і перапрацоўкі малака. Карыстаючыся нагодай, падаем да ведама нашых чытачоў з Гайнаўскага павета, што яна будзе пераказана ў карыстанне ўжо ў месяцы кастрычніку бягучага года. Прадпрыемства гэтае будзе мець, несумненна, вялікае значэнне для пашырэння зацікаўленасці ў земляробаў павелічэннем пагалоўя кароў. Наладзяцца новыя пункты скупкі малака ў вёсках, таму што палепшацца транспартныя магчымасці (да гэтага часу з усёй Гайнаўшчыны малако вазілася аж у Бельск).

Прамысловасць Гайнаўкі — гэта перш за ўсё прамысловасць дрэваапрацоўчая. І яна мае тут найбольшыя перспектывы развіцця. У бягучай пяцігодцы, запланавана пабудову мэблевага завода. У сувязі са значным развіццём дрэваапрацоўчай прамысловасці ўжо цяпер (а ў будучыні гэта ўзрасце да сур'ёзнай праблемы) адчуваецца недахоп кваліфікаваных рабочых у Гайнаўцы. А вырашыць можна гэта толькі прафесіянальнае школьніцтва. Хаця ў Гайнаўцы існуе дрэваапрацоўчае аддзяленне пры школе завадовай, але гэта замала. Патрэбны тэхнікум. У вырашэнні гэтай праблемы дапаможа Цэнтраль-

(Працяг на стар. 5)

з жыцця БГКТ

Беларускі каляндар

Як штогод, так і ў бягучым годзе Галоўнае Праўленне БГКТ выдае беларускі каляндар на 1962 год. Каляндар ужо будзе ў продажы ў месяцы кастрычніку бягучага года.

Змест «Беларускага календара на 1962 год» будзе даволі цікавы. Каляндар складаецца з чатырох частак: каляндарнай, гаспадарчай (весткі, парады, указанні), пашыраныя звесткі аб 5-гадовай дзейнасці БГКТ і багатая літаратурная частка (фальклор, апавяданні, вершы, гумар).

Каляндар будзе мець прыгожае мастацкае афармленне. Цана яго 6 зл.

Аднаўленне рэпертуару Беларускага калектыву песні і танца і „Лявоніхі"

У II-ой палове верасня адбылося чарговае пасяджэнне Камісіі культуры пры ГП БГКТ. У асноўным разгледжаны былі справы аднаўлення рэпертуару Беларускага калектыву песні і танца, існуючага пры ГП БГКТ, а таксама рэпертуару для эстраднай групы «Лявоніха».

Была прынята пастанова, што Калектыў песні і танца павінен мець як найбольш пунктаў у сваім рэпертуары з беларускага фальклору. Гэта ж адносіцца і да аднаўлення рэпертуару эстраднай групы «Лявоніха».

ЭКСКУРСІЯ Ў БЕЛАВЕЖУ

Аддзел БГКТ на павет Беласток з сядзібай у Міхалове 17 верасня б.г. сваім членам наладзіў экскурсію ў Белавежу. У экскурсіі прынялі ўдзел члены гурткоў БГКТ з Гарадка, Пяцькоў, Новай Волі, Баршчэва. Экскурсанты наведалі Запаведнік, музей і інш. аб'екты. Белавежа наогул выклікала ў экскурсантаў вялікае зацікаўленне.

М. К.

ВЁСКІ прыгажэюць

З года ў год штораз больш сустракаем у нашых вёсках уложаных маставых, і то з карнізамі, штораз больш паяўляецца азеляненне паабапал вуліц. Шмат будуецца жыллёвых і гаспадарчых будынкаў. На месцы спаленых і разбураных будынкаў выраслі і растуць у далейшым новыя. Вось, напрыклад, невялікая вёска Рыбакі ў Гайнаўскім павеце. Вайна пакінула на ёй незацёртыя сляды. Хопіць сказаць, што не засталося тут ніводнага гаспадарчага будынка. Цяпер у Рыбаках усе гаспадары адбудаваліся. Многа гаспадарчых будынкаў мураваных, а нават драўляныя пакрыты чарапіцай. Вёска змяніла свой выгляд. Жыхары Рыбакоў летась атрымалі ўлажэнне бруку на вуліцы. Не паскупілі пры гэтым грамадскага чыну. Няма толькі школьнага будынка. Але новая школа будзе тут будавацца яшчэ ў бягучай пяцігодцы. Толькі па-старому ля Рыбакоў шумяць лясы Ляцкай пушчы і плывуць воды ракі Нараў.

М. К.

НЕ, ГЭТА НЕ ЛАЗЕНКІ... МЫ, ПРОСТА, У ПАРКУ Ў ХАРОШЧЫ.

Фота Г. Рагазінскі

УВАГА, ЧЫТАЧЫ НАШЫХ АПОВЕСЦЕЙ

Неўзабаве „Я вярнуся жывы"

Хутка пачнем друкаваць аповесць чэхаславацкага пісьменніка Мілаша Крно п.з. «Я ВЯРНУСЯ ЖЫВЫ». Гэта аповесць пра справы бясстрашнага партызана, легендарнага «капітана Рэпкіна». Пад гэтым імем разам з савецкімі партызанамі змагаўся славацкі афіцэр, Герой Савецкага Саюза Ян Налепка. Падзеі адбываюцца на Украіне і Беларусі.

Аповесць жывая, хвалюючая, так што просім падрыхтавацца да новых уражанняў.

ЧЭХАСЛАВАКІЯ — ПОЛЬШЧА

Дакладна год таму назад пабывала ў Польшчы партыйна - урадавая дэлегацыя Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Сёння, калі з рэвізітам дружбы знаходзіцца ў Чэхаславакіі польская партыйна - урадавая дэлегацыя, трэба моцна адзначыць усе тыя сувязі, якія існуюць паміж нашымі краінамі. Неабвяргальным фактам з'яўляецца, што ў нашых дзвюх краінах перамог сацыялізм, які стварыў асновы для развіцця паміж намі дружбы і супрацоўніцтва. Маем тыя ж самыя ідэйныя і грамадскія мэты, маем таксама агульныя палітычныя мэты.

Польшча і Чэхаславакія апынуліся сёння перад наяўнасцю ўзрастаючага мілітарызму і рэваншу ў Заходняй Германіі. Гэта прымушае нашыя краіны рашуча патрабаваць, каб быў заключаны мірны дагавор з Германіяй, і каб было вырашана пытанне заходняга Берліна. Дамагаючыся сёння вырашэння германскага пытання не хочам нічога больш, як толькі ўнарміравання існуючых адносін і забеспячэння міру ў Еўропе.

З Чэхаславакіяй аб'ядноўвае нас не толькі дружба ў сферы ідэалагічных і палітычных адносін. Пачынаючы ад 1947 года штораз больш усебакова развіваюцца таксама нашыя гаспадарчыя адносіны. У нашым гандлёвым абмене Чэхаславакія займае пасля СССР і ГДР трэцяе месца. На аснове падпісанага ў лютым 1960 г. пяцігадовага дагавору атрымоўваем з Чэхаславакіі самыя цяжкія грузавыя машыны, аўтобусы, разнародныя ткацкія і горныя машыны, хімічныя вырабы. Польшча высылае ў Чэхаславакію электранічнае абсталяванне, рад машын і хімічных вырабаў.

Пашырэнню нашых адносін служыць таксама арганізаваны ў 1957 годзе Польска - чэхаславацкі камітэт гаспадарчага супрацоўніцтва. У рамках гэтага камітэта былі падпісаны пагадненні, якія прадбачваюць дапамогу Чэхаславакіі ў развіцці нашай сернай і горнай прамысловасці, а зараз таксама і меднай прамысловасці. Польшча атрымае ад Чэхаславакіі крэдыту 112,5 мільёнаў рублёў на разгортванне здабычы медзі. Увесь гэты доўг Польшча зверне Чэхаславакіі ў 1969—1978 гадах.

Гаспадарчае супрацоўніцтва з Польшчай прыносіць таксама карысць і для Чэхаславакіі. Варта, напрыклад, адзначыць, што 80% яе экспарту і імпарту праходзіць праз Гданск і Шчэцін.

Зараз пражскія размовы будуць служыць далейшаму развіццю гаспадарчых адносін. Асаблівага значэння для нашых краін набудзе акрэсленне прынцыпаў доўгатэрміновага супрацоўніцтва аж да 1980 года.

Абагульняючы, трэба падкрэсліць, што разгортванне ўсебаковых адносін паміж Польшчай і Чэхаславакіяй служыць інтарэсам нашых краін, служыць таксама ўмацаванню цэлай сістэмы сацыялістычных дзяржаў.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ЦУД З ШАКАЛАМ

ХВЕДАР АСІНІЧ

Нюрнберг. 30 верасня 1946 г. На ўвесь свет панесліся тэлеграмы: міжнародны ваенны трыбунал вынес прыгавор галоўным нямецкім ваенным злачынцам. Герынг, Рыбентроп, Кейтэль, Кальтэнбрунер, Розэнберг, Франк, Фрік, Заўкель, Іёдль, Зэйс, Борман асуджаны на смерць. Іншым турма.

16 кастрычніка з Нюрнберга паляцела другая вестка: у нюрнбергскай турме адбылося пакаранне злачынцаў. Яны былі павешаны. Пазбеглі гэтай смерці толькі Герынг і Борман. Першы на дзве гадзіны перад пакараннем атруціўся, другі асуджаны быў завочна.

Так пятнаццаць год таму меч правасуддзя апусціўся на галовы падпальшчыкаў вайны. Гісторыя чалавецтва не ведала кары больш заслужанай і непазбежнай. Бо і злачынцы былі дагэтуль неспатыканыя.

Упершыню перад судом сталі злачынцы, якія апанавалі цэлую дзяржаву і зрабілі яе прыладай свайго страшэннага варварства. Гэта прызналі ўсе.

— Тэрор Торквемады* бляднее перад нацысцкай інквізіцыяй. Гэтыя дзеянні ўвойдуць у гісторыю як неабвяргальныя факты, па якіх будучае пакаленне будзе судзіць аб нашым дзесяцігоддзі, — гаварыў у сваёй прамове Роберт Джэксан, галоўны абвінаваўца ад ЗША. — Калі мы не патрапім знішчыць прычыны і прадухіліць паўтарэння падобнага варварства, — працягваў ён, — будзем мець падставу сказаць, што XX стагоддзе прывядзе да знішчэння цывілізацыі.

Такі дух панаваў пятнаццаць год таму на Нюрнбергскім працэсе.

Працэс прыцягнуў да сябе незвычайную ўвагу. Людзі добрай волі бачылі ў ім праяўленне пасляваеннага міжнароднага супрацоўніцтва ў барацьбе з фашызмам і агрэсіяй. Для ўсіх сумленных людзей было ясна, што нельга паблажліва адносіцца да ваенных злачынцаў.

З іншых пазіцый падыходзілі да Нюрнбергскага працэсу ворагі міру і дэмакратыі. Яны разумелі, што асуджэнне галоўных нямецкіх ваенных злачынцаў б'е па агрэсіі і агрэсарах, па падпальшчыках новай сусветнай вайны. Ёсць факты, якія сведчаць, што яшчэ ў ходзе вайны міжнародная рэакцыя рабіла розныя намаганні, каб не дапусціць да пакарання ваенных злачынцаў і пераўтварыць іх у сваіх саюзнікаў.

27 ліпеня 1943 г. на нарадзе персаналу амерыканскіх лагераў для ваеннапалонных, прадстаўнік ваеннага міністэрства ЗША палкоўнік Вінлок заявіў:

«На нас ускладзена задача падрыхтаваць з немцаў кадры, якія маглі б быць выкарыстаны для ўмацавання прэстыжу Амерыкі і правядзення нашай палітыкі ў самой Германіі пасля акупацыі яе саюзнікамі... Тэрмін «фашыст», «нацы» трэба выкінуць з нашага лексікона. Памятайце, што для нас, амерыканцаў, для будучай Еўропы непапулярныя да гэтых пор нацыяналсацыялісты могуць быць і будуць больш карыснымі і больш зручнымі ад розных антыфашыстаў і наогул дэмакратаў...»

Як насмешка над мільёнамі замучаных фашыстамі людзей гучыць прапанова, каб з Гітлерам паступілі так, «як гэта было з Напалеонам, які не быў падвергнуты суду, а быў толькі высланы». Такія прапановы мелі месца ў... «Камісіі Аб'яднаных Нацый па расследаванні ваенных злачынстваў». Такія ж меркаванні падтрымліваў і амерыканскі журнал «Форчун», які дамагаўся, каб пакаранне ваенных злачынцаў абмежаваць высылкай іх на нейкі востраў.

Намаганні рэакцыі сарваць працэс праваліліся. Суд адбыўся. Міжнародны Ваенны Трыбунал у Нюрнбергу выкрыў фашызм, а яго прыгавор з'яўляецца папярэджаннем усім падпальшчыкам вайны.

Аднак рэакцыя не злажыла зброі. На Нюрнбергскім працэсе судзілі толькі 19 ваенных злачынцаў. На волі знаходзіліся тысячы. Толькі частка апынулася ў турме. Ды і тыя хутка знайшлі надзейных абаронцаў. Вярхоўны камісар ЗША у Германіі Маклой неўзабаве вызваліў з турмы намесніка Герынга—фельдмаршала Мільха, генерала Рэйнеке і шмат іншых.

(Працяг на стар. 6)

На працэсе галоўных ваенных злачынцаў. У апошнім радзе першы злева ген. плк. Іёдль.

Світала, калі Мінай падышоў да размаляванага марозам акна. Ціха паскрэбаў па шыбе.

У акне з'явіўся заспаны твар пляменніцы Каці. На момант са здзіўлення ў яе пашырыліся вочы, і тут жа яна кінулася адчыняць дзверы.

— Дзядзенька! Як вы адважыліся?..

— Цішэй, — папярэдзіў Мінай, удыхаючы з дзяцінства знаёмы пах аўчыны і сырадою.

Каця мітусілася, паматала яму распрануць кажушок.

— Дык вы ж зусім аледзянелі! Зараз я чаю нарыхтую.

— Як дзеці? — з цяжкасцю варочаючы языком, спытаў партызан.

— Жывыя. У Суражы яны.

— А Ермачэнка? Ён жа ў вас здаецца жыве?

110

— Праз сені. Але ён цяпер у горадзе, а ў хаце жонка з дзіцём.

— Тады гавары цішэй... Дзе мама?

— На печы.

Мінай папрасіў Кацю схадзіць за Ісакам Осіпавым, а сам, палажыўшы на лаўку аўтамат і наган, палез на печку.

— Мам, га мам...

Маці спала. Сівыя валосы раскідаліся па падушцы. З першага позірку ўразіла яе худзізна: карычневыя рукі сталі сухімі, як запалкі, ды і ўсё цела — нібы дзяцінным.

«У чым толькі жыццё тлее?» — з горыччу падумаў Мінай і далікатна крануў яе за плечы:

— Мама!..

Старая адчыніла вочы і, не пазнаўшы сына, зашамкала ўваліўшымся ротам:

— Ты што? Няма ў мяне нічога. Ідзі прэч, прэч...

— Гэта я, мама. Я, Мінай...

Яна з цяжкасцю прыўзнялася на локцях.

— Сыночак! Сыночак мой...

Мінай апусціў галаву на яе калені, ды так і застыў. Абое маўчалі,

111

перапоўненыя нявыказанай радасцю сустрэчы.

— Як рабяты? — спытаў ён. — Ты бачыла іх?

— Бачыла. Міхаську цяжка дастаецца: ледзь зловяць дзе партызана, адразу ўнучка ў машыну і туды: мо' пазнае? Думаюць — малы ён, дурненькі, як убачыць цябе, дык уцешыцца. Колькі раз так вазілі.

Увашла Каця, а за ёй Ісак Осіпаў. Ускочыўшы на лаўку, ён расцалаваў Міная.

— Жывы? Здаровы? Вось і добра. Адсідзецца табе трэба пакуль што: дык па ўсіх кутках цябе шукаюць.

— Дзе ж адсідзецца? Мо', ты схаваеш?

— Абмазгуем гэтую справу! Тут табе не заставацца...

...Хата ў Осіпава была вялікая, з прасторнай кухняй, са сталовай і нават з асобнай спальняй. У ёй і схаваўся Мінай. Бяздзетныя гаспадары перанесліся спаць на печ.

Мінай амаль не пакідаў спальні. Сюды і ежу прыносіла яму жонка Осіпава, тут і сам Ісак расказваў аб навінах. А калі і прыходзіў хто-небудзь, Мінай скрозь тонкую перагародку чуў кожнае слова з кухні.

112

Так было і ў той дзень, калі ў хату ўвайшоў яшчэ адзін чалавек. Ад яго голасу Мінай затросся. Гэта быў Фаменкаў.

— Куры, — запрапанаваў Васіль, звяртаючыся да гаспадара, — у мяне гэтага дабра хапае. Першы сорт сігарэты! Учора ноччу зарабіў дзве пачкі: ніхто не хацеў расстрэльваць Гуськова, а я вывеў яго да плоту і — гатова!

Мінай схапіўся, узвёў курак нагана: ах ты, падла! Але тут жа стрымаўся: нельга, за адну гэтую гадзюку і Осіпавых, і шмат іншых расстраляюць. Кусаючы губы, апусціўся на бераг ложка і прыслухоўваўся.

А Васіль гаварыў:

— Мы Шмыраўскую банду ў корань перавялі. Набілі іх поўны лес. А двух жыўцом узялі: у іх паўаўтаматы на марозе сапсаваліся.

Мінай падумаў:

«Аўтаматычныя вінтоўкі былі толькі ў Гуськова і Галубава. Значыць і Паўла ўзялі».

(Працяг на стар. 7)

113

Літаратурная старонка

Трыбуна літаратурнага аб'яднання — № 35

ВІКТАР ШВЕД

ХІРАСІМЕ

Хірасіма, горад Хірасіма,
Я ў падарку верш табе прынёс.
Хоць не аглядаў цябе вачыма,
Мне вядомы твой трагічны лёс.

Свае раны лечыш ты дагэтуль,
Хоць даўно пагас вайны пажар.
Асцярогай быць павінен свету
Незлічоны лік тваіх ахвяр.

Масава яшчэ ўміраюць людзі
Ад хваробы атамнай штогод.
Хірасіма! Гэтага не будзе,
Каб ізноў ад войн цярпеў народ!

Ва ўсім свеце людзі добрай волі —
Міру непарушнага залог —
Сочаць пільна, каб нідзе, ніколі
Лёс твой паўтарыцца больш не мог.

АЛЕСЬ БАРСКІ

Сляза слязе не роўная:
Маленькая — праўдзівая,
Вялікая — фальшывая...
Сляза слязе не роўная:
Крычачая — не шчырая,
Балючая — маўклівая...
Сляза слязе не роўная,
Маленькая праўдзівая...

ЮРКА ЗУБРЫЦКІ

ЗЯМЛЯ

Напружыла ты крываносныя артэрыі
І анямела ад рассаджваючай бокі колкі.
Цягнеш з неба тысячы тон матэрыі
І губляеш па дарозе толькі ж.

І трасешся цэлым целам у гневе ты.
Не зямля ты, а хутчэй — вампір.
Вось, застрагшы ў зорках, прыцяжэння невады
У горла табе сыплюць зорчын пыл.

Наелася касмічнага пылу — ледзь дыхаеш,
Куды тут табе каруселіць бясконца.
Заплыўшымі тлушчам вачыма на месяц лыпаеш,
Выставіўшы тоўсты зад да сонца.

Захварэла, старая, касмічнай ліхаманкаю.
У вачах тваіх не зямны пыл траліцца.
Я б памог табе, павер, маланкаю,
Мне толькі пылу гэтага хоць у тры пальцы.

У пылінках тваіх сажаю усмажаных
Шукаю прах загінуўшых галактык.
Відаць і я хваробаю касмічнаю заражаны,
Відаць чакаюць нас аднолькавы палаты.

ЯША БУРШ

* ✲ *

хацеў бы усніцца
у сны мацейкі
тагубець
у час змяркання
тады б запахнуў
на ўвесь вечар
уміляючы хвіліны
тым
якіх байкі Марфэуша
не могуць укалыхаць

я бы ім папахнуў
у бяссонніцы.

Нельга сказаць, каб Віктар, якога мы між сабой Паляўнічым звалі, выглядаў прыемна. Не палічы Божа за грэх! — на яго адзін нос без хвалявання нават мы, мужыкі, глядзець не маглі. Пачатак носа прападаў між густых натапыраных броваў, а ўніз ён падаўжаўся і круглеў да таго, што кожнаму так і свярбелі рукі, каб яго падперці. На прадаўгаватай галаве Віктара, закончанай бліскучым выпуклым чэрапам — расло, паводле слоў пячніка Кандрата, трынаццаць ільняных валасін.

У бяспечнай цені натапыраных броваў драмалі вадзяністага колеру, пасавінаму круглыя, вочы, а ўсяму твару крыху павагі і нават нейкай суровасці дадавалі вялізныя, пышныя вусы яго!

Наконт іх, трэба сказаць, не меў канкурэнта стары Віктар не толькі ў нашай вёсцы. Я б хацеў пабачыць храбраца, у якога вусы чуць не шырэй плеч! З Віктаравых плеч жа пачатак бралі дзве доўгія, касцістыя рукі (пападзі я ў іх пасля гэтага, што Вам праўлю), а тулава моцна сядзела на слаўных нагах.

І як жа ён умеў хадзіць імі ў бывалыя часы! То ціха і амаль плаўна няслі яны доўгае цела старога лаўкача, то раптоўна пускаліся ў бег, пры якім аб сённяшніх рэкордах і гаварыць было б сорамна!

Ногі паляўнічага — — хлеб яго, калі таварыш ім вялікі, чуткі нос, арлінае вока, пэўная рука і ўсёчуючае вуха! Тота ж, вушы Віктара — асобны раздзел. Доўгія, зарослыя сівымі валаскамі, быццам мохам, сярод сотняў розных галасоў лавілі яны патрэбны, і тады, здавалася, раслі ў вачах і яшчэ больш пашыраліся.

Быў Віктар сапраўдным паляўнічым, якіх цяпер не знойдзем нават з вопраткі. Тонкі ўвесь, як асінае джала — перацягнуты ў поясе шырокім рамянём, у лапцях, адвечна зрэбных штанах і такой жа кашулі паверх іх, — яшчэ не насоўваў на думку свайго занятку. Але світка! Сівая, з тоўстага сукна Мікалаеўскага шыняля, світка яго, махнатая, кропля ў кроплю, як у дзядзькі Фёдара шапка, і торба з пазелянелай ад старасці скуры — вось што гаварыла аб прафесіі Віктара. Нават тады, калі пры ім Вы не бачылі б стрэльбы! Апошняя з доўгім, крывым нажом, ручка якога прадстаўляла зрэзаны алені рог — завяршала ўсю постаць Віктара. Так... Віктар быў чалавек цікавы. Жыў у трэцяй ад дзядзькі Фёдара хаце і, праўду кажучы, да восені мінулага года лічыўся другім пасля Фёдара аўтарытэтным жыхаром нашай вёскі.

Повадам гэтага, здаецца, была яго негаварлівасць. Віктар патрапіў у святочны дзень на вуліцы прастаяць ад ранку да вечара, слова з сябе не выціснуўшы.

Ды наогул Віктар быў чалавекам замкнутым, можна сказаць, нават грозным. Вяртлявы Кандрат паспрабаваў было раз пры людзях на смех старога падняць, але не давядзі Божа вам гэта паўтарыць. Паляўнічы хвілін некалькі маўчаў пасля гэтага, а калі зірнуў на пячніка, ногі таго, здавалася, самі, без ведама гаспадара, адняслі яго цела на другі бок вуліцы!

Пабойваліся мужыкі ў вочы з Віктара пасмяяцца. Ажно восенню мінулага года пашла па вёсцы гутарка, быццам нямецкай пароды барана маляр Лукіч здуру завёў. Спачатку людзі дзівавапіся барану: вялікі быў, быццам добрае жараб'я, кудлаты, а баран дзіваваўся людзям: хадзілі за ім, галовамі ківалі, рукамі махалі... Потым барана сталі баяцца. Гэта сталася адначасова: сталі баяцца барана і ўжо ўдоваль, адкрыта насміхацца над Віктарам. Разумееце ўжо ў чым справа? — Так, так — баран упершыню паспрабаваў сваіх сіл у нашай вёсцы на Віктары! Але па чарзе.

* ✲ *

...Прыгожы, па-асенняму залаты дзень хіліўся к вечару, калі Віктар, падвесіўшы паверх світкі сваёй доўгую стрэльбу, мінуў кузню каваля Хухаля.

Народ наш вясковы быў прызвычаены да гэтакіх вячэрніх паходаў старога Паляўнічага, і таму Хухаль, седзячы на тоўстай калодцы ля адчыненых дзвярэй кузні, з глыбокай дрымоты прыадкрыў толькі адно вока, правёў ім Віктара да выгану і спакойна закрыў яго ізноў.

Трэба вам ведаць, што кузня стаіць у самым канцы вёскі, як гэта з давен-даўна вядзецца, а зараз жа за ёю пачынаецца выган, які ў гэтую пару больш змахвае на Кандратавую лысіну, чымсьці на сапраўдную пашу. Усё ж такі з ранку да вечара бадзяюцца па ім бязладныя кучкі кароў, гусей і авечак.

...Толькі паспеў каваль прыкрыць сваё вока назад, як пачуўся з-за кузні топат, кароткі маланкавы трэск і глухі стогн. Каваль зяўнуў і ізноў прыадкрыў толькі што задрамаўшае вока. Калі топат, потым трэск і новы стогн паўтарыліся, угору папаўзла другая вейка.

Цяпер вочы Хухаля, яшчэ крыху сонныя, але ўжо гатовыя глядзець, павольна спыніліся на вугле кузні. Цяжка ўздыхнуўшы і зяваючы, ён неахвотна высадзіў галаву з-за вугла.

І каваль заліўся раскацістым рогатам, што здавалася, лес за ракою ад яго заварушыўся: з разгону нахіліўшы цяжкі лоб да самае зямлі, нямецкі пародзісты баран ляцеў на Віктараў зад! Зад — таму, што Паляўнічы, стоячы ракам, стараўся падняцца з кален і адначасова рукою шукаў ззаду прыклада сваёй стрэльбы, а гэта стварала барану яшчэ дадатковую атракцыю.

З рукамі на жываце, выляцеў з-за кузні каваль Хухаль і пакаціўся па траве: «...ннее магууу, — мычаў і душыўся ён, — людочкі, вы мае, а яшчэ паляўнічы, га-га-тага...,» і рэха кацілася да лесу, адбіваючыся ад яго, як ад сцяны, каб яшчэ з большай сілай вяртацца назад у вёску.

Не прайшло і пяці хвілін, як ля плоту крайняй ад сяла Чухраёвай хаты падвесілася дзесяць мужыкоў і ў два разы больш баб.

Так пачалася слаўная дуэль. Пачалася, бо ні заўзяты баран, якому стары Паляўнічы надта выгадным аб'ектам нападу здаваўся, ні той апошні не думалі яе кончыць без якогасьці рашучага акорда.

Я забыўся Вам выясніць, што з правага боку кузні Хухаля, калі Вы станеце ў напрамку лесу, ля выгана — метраў пяцьдзесят убок — працякае рэчка. Дык вось, да самага пясчанага яе берага баран, бясспрэчна, панаваў над сітуацыяй.

Слязлівыя бабы пачалі было літавацца над Паляўнічым, але ахвотнікаў адагнаць барана, чават сярод адважнейшых мужыкоў, не знаходзілася.

(Працяг на стар. 4.)

ЛІТАРАТУРНЫ КОНКУРС

ГП БГКТ і Праўленне Літаб'яднання аб'яўляюць конкурс на творчасць для дзяцей (вершы, апавяданні, сцэнічныя творы).

Найлепшыя творы будуць узнагароджаны грашовай прэміяй, надрукаваны ў «Ніве» і выдадзены ў асобным зборніку.

Узнагароды:

I — 1000 зл.
II — 800 зл.
III — 3 па 400 зл.

У конкурсе могуць прымаць удзел як члены Літаб'яднання так і іншыя асобы, зацікаўлены дзіцячай тэматыкай.

Творы трэба прысылаць на адрас «Нівы» з прыпіскай «Літаратурны конкурс».

Тэрмін прысылання твораў да 31 снежня 1961 г.

ПАРТЫІ РАДАВЫ

Непадалёк вёскі Пасынкі на каленіі Пятухоўка (Бельшчына) жыве Дзімітры Паплаўскі. Яго добра ведаюць у той аколіцы. Дзімітры Паплаўскі з'яўляецца адным з актыўнейшых членаў грамадскага камітэта ПАРП у Пасынках.

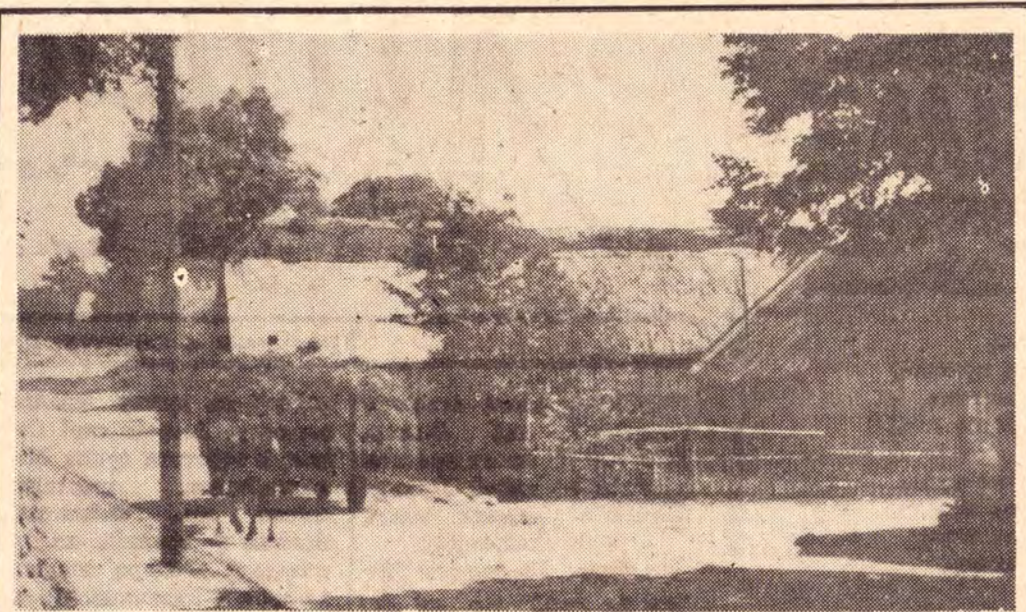
Калі ў Польшчы ўстанаўлівалася народная ўлада, Дзімітры Паплаўскі ў сваёй гміне быў адным з першых арганізатараў Польскай рабочай партыі. Ён сам асабіста сарганізаваў 4 партыйныя арганізацыі ППР у вёсках Мякішы, Крывая, Локніца і Пасынкі. Дзімітры Паплаўскі не лічыўся ні з часам ні са здароўем. Партыя верыла адданасці яго і накіроўвала да дзейнасці ў самыя цяжкія мясцовасці.

Дзімітры Паплаўскі — тэта радавы змагар за лепшае жыццё ў нашай краіне. У час санацыйнай Польшчы яму доўга прышлося быць пастухом і цяжка працаваць на кусок хлеба.

У час нямецкай акупацыі Дзімітры Паплаўскі навязвае кантакты з партызанамі, выконвае партызанскія заданні. Пасля трапляе ў нямецкія рукі. Здзекваюцца над ім гітлераўцы пачаткова ў Бельску на Галавеску і ў турме ў Беластоку, а потым вывозяць яго ў канцэнтрацыйны лагер у Штутгофе, а пазней у Бухэнвальд.

— Там столькі перажылося здзекаў, пабояў, голаду і холаду, — расказваў Дзімітры Паплаўскі, — што проста немагчыма апісаць. Я ніколі не думаў, што выйду жывым.

Дзімітры Паплаўскі мае 54 гады. У яго жыцці шмат гадоў барацьбы за перамогу сацыялізма ў нашай краіне. І зараз ён з'яўляецца змагаром за ажыццяўленне палітыкі нашай партыі. **мх.**

СІДРА. Сакольскі павет. Фота: Г. Рагазінскі

КУБА ЛАСУЕЦЦА ЗАБЛУДОЎСКІМІ СЫРАМІ

Не толькі Куба. Для прыкладу: Егіпет, Ізраіль, Марока — таксама. А зноў краіны народнай дэмакратыі, Англія, Германская Федэратыўная Рэспубліка заахвоціліся заблудоўскім маслам. Зусім не здзіўляюся асабліва тым, хто заахвоціўся маслам. Яно самага высокага гатунку.

Толькі ў жніўні на 21 тону выпрадукаванага масла было 16,6 тоны «экспартовага». Ад пачатку года да жніўня ўключна заблудоўская мляччарня дала 130 тон масла, з гэтага 57 тон пайшло на экспарт. Запланавана ў гэтым годзе перарабіць 5 мільёнаў літраў малака (у 1960 годзе перароблена 4.460 тысяч літраў малака). Прадукцыяй масла кіруе ў Заблудаве Мечыслаў Турасеньскі.

Заблудаў прадукуе сыр эдамскі тлусты, жоўты. За восем месяцаў гэтага года выпрадукавана 62 тоны сыра.

Прадукцыя сыра простая, хоць цікавая. Напрыклад, на пэўным этапе гэтай прадукцыі сыр выглядае як губка для мыцця. Можна яе сціснуць, а пусціўшы, яна зноў разыходзіцца. Губка — без смаку. Потым такая губка ідзе пад прэс і далей — у салянку. Нарэшце сыры даспяваюць. Даспяванне прадаўжаецца найменш шэсць тыдняў.

І яшчэ адна цікавасць: з сыраваткі, якая застаецца пасля сыра, выраблялецца... масла т. зв. «кухоннае» (па 50 зл кг). Як мяне паведамілі, што з 4.000 літраў сыраваткі атрымліваецца 38 кг. смятаны. Прадукцыя масла з сыраваткі сягае ў Заблудаве 200 кг. у месяц. **вл**

Разгортваецца вясковае будаўніцтва

У паасобных вёсках ГРН Зубкі (Беластоцкі павет) сяляне ставяць сабе новыя дамы. У Баброўніках у гэтым годзе пабудаваліся: Дзмітры Тамалевіч, Пётр Шуста, Пётр Цяцерка, Уладзімір Прышчэпка. У каленіі Зялёнае паставілі сабе новыя дамы з пустакаў Канстанты Падбельскі і Ігнат Фалькоўскі; Альфонс Цёплы пабудаваў новы хлеў з пустакаў паводле сучаснага абсталявання. Індывідуальнае будаўніцтва разгортваецца таксама ў Мастаўлянах і Свіслачанах. **Кома**

Маторны курс у Маскоўцах

Ад 7 жніўня да 6 верасня г. г. працягваўся ў Маскоўцах (Бельскі павет) маторны курс. Ахвотных навучыцца ездзіць на матацыклах аказалася шмат — 54 асобы. 6 верасня курс закончыў сваю працу. Экзамены здало 39 асоб, у тым ліку 2 жанчыны: Тэрэса Паха з Маскоўцаў і Галена Казлоўская з Вулькі Выганоўскай. Інструктарам курса з'яўляецца Грыгоо Каліш з Польскага маторнага саюза ў Беластоку. Паводле слоў удзельнікаў курса Г. Каліш праводзіў заняткі вельмі дбайна. Ён намагаўся прывіць ім не толькі практычныя веды, але таксама і шмат тэарэтычных ведаў.

Кома

Цікава школам

У сучасны момант на складзе Галоўнага Праўлення Беларуская Таварыства ў Беластоку ёсць зборнікі кароткіх п'ес для школьнай сцэны. Зборнік складаецца з наступных твораў: «Аднойчы ў паходзе» — Алеся Махнача (выступае 4 асобы); «Як я быў доктарам» — Міколы Алтухова (выступае 3 асобы) і «Не ўдалося» — Івана Вярыгі (выступае 5 асоб).

Высылаем бясплатна. Пісьмы пісаць па адрасу: — Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa, m. Białystok, ul. Warszawska 11. **(ся)**

ДОБРЫ ГАСПАДАР ПЕРАД ДЗЯРЖАВАЙ

Скуп абавязковых пастаўак збожжа дзяржаве ў Заблудоўскай грамадзе выглядае не зусім добра. Да 13 верасня выканана 35% гадавога плана. З вялікай прыемнасцю пішу пра перадавога гаспадара. А з'яўляецца ім **Антон Антанюк — гаспадар з вёскі Сольнікі.** Антанюк меў вялікі план — 1.724 кг збожжа. Маючы на ўвазе, што такую колькасць аддаць за адзін раз цяжкавата, і таму Грамадская рада разлажыла пастаўку збожжа на месячныя раты. Але Антон Антанюк ужо 11 верасня прывёз усе 1.724 кг на пункт скупу ў Заблудаве. «Навошта дзяржаўнае збожжа мае ляжаць у мяне, няхай ідзе ў свет» — сказаў.

Адзначыць хочацца, што Антон Антанюк разлічыўся таксама і з абавязку продажу дзяржаве мяса на 1961 год — 266 кг.

Адсюль вывад: больш бы такіх гаспадароў, тады і агульны паказчык у грамадзе не сядзеў бы на 35%. **вл**

ЗА БАГАТЫ ЎРАДЖАЙ

Багаты ўраджай у многім залежыць ад добрага насення. Вось таму існуюць спецыяльна апрацаваныя насенныя планы. Вясною і восенню ГС-ы забяспечваюць сялян - кааператыўшчыкаў, сельгасгуртакоўцаў і аднавяскоўцаў добрым, кваліфікаваным збожжам. Так і цяпер, ГС у Нурцы (Сямяціцкі павет) меў 210 цэнтнераў кваліфікаванага збожжа. Найбольшую колькасць, бо па 24 цэнтнеры закупілі сельскагаспадарчыя кааператывы гэтага раёна, а менавіта Вулька Нурэцкая і Тымянка. Шмат таксама атрымалі гэтага насення сельгасгурток у Столбцах і гаспадары з Жорчын і Клюковіч. **(мх)**

ПАЛЯЎНІ

працяг са стар. 3

Сітуацыю падратаваў сам Віктар, нос якога ў тым часе ўваткнуўся ў ваду, хоць зад яшчэ тырчэў на беразе ракі. Быццам здзіўлены гэтакім паваротам справы, баран нерашуча затрымаўся, і тупа паглядаючы на зрэбныя Віктаравы нагавіцы, у раздуме пераступіў з нагі на нагу. Потым, усё не спускаючы з працўніка позірку, нябіна скубнуў маленькую травінку.

Ясна стала: баран бліска вады вайваць не збіраўся, і наступіла кароткае перамір'е. Мужыкі выгадней расселіся на плоце, бабы замерлі ў чаканні.

Малавопытнае вока не дагледзела б праз нейкі час ніякай змены ў пазіцыі старога Паляўнічага: усё так жа тырчэў яго зад на беразе ракі, падчас калі вялікі чуткі нос упіраўся ў жоўты пясочак плыценькага дна. Але стрэльба! Стрэльба, якая блыталася на спіне, ціха, нявінна пачала спаўзаць пад жывот! І па тым, як непрыкметна ападала яна, можна было ацаніць усю зручнасць старога паляўнічага спрыту.

Так пачалася другая частка гэтай непараўнальнай дуэлі. Адным, адзіным рыўком паставіўшы сваё доўгае цела на ногі, Віктар рукамі хвацій дула стрэльбы! У паветры, як выстрал, прагучэў сухі кароткі трэск і... стрэльба разляцелася ў дробныя кавалкі!

Ах, Віктар! — твая старая стрэльба, якая бачыла ў сваім жыцці столькі звярыны — разляцелася на дурной барановай галаве! Віктар ад нечаканасці на хвіліну разгубіўся і раптоўна з выцягнутымі рукамі паляцеў на барана!

Зямля закалыхалася, быццам цяжкае, дажджавое воблака, паднялся густы пыл, і ўжо нічога нельга было разгледзець. Акружаная густым туманам, збітая ў клубок, вяртлявая маса цел спачатку пачала качацца на месцы, потым перасоўвацца ўздоўж берага ракі і ўрэшце пакацілася па выгане.

«Людочкі вы мае — ускрыкнуў сіплым голасам каваль Хухаль на плоце, — ды што ж гэта такое, га?»

«Хрэн яго ведае», — адазваўся Чухрэй і высмаркаўся ў руку.

«Фактычна, магніт» — сказаў дзядзька Фёдар, зняўшы сваю махнатую шапку, каб сярэднім, загнутым пальцам падрапаць галаву (дзядзька Фёдар быў, можна сказаць, заўсёды франтам).

Між тым клубок выкаціўся на сярэдзіну выгану, закруціўся ля невысокага бугра і, пераляцеўшы метраў пяць у бок Чухраёвага плоту, замёр. Пыл апаў і мужыкам паказаўся ва ўсёй красе стары Паляўнічы, з каленямі на барановым жываце, з рукамі зацінутымі на вялізных рагах яго.

Дужы быў Віктар чалавек. Ад натугі твар яго стаў чорны як зямля, а шыя зрабілася падобная да тоўстага пастронка, скручанага з бязлікай колькасці кроўю набеглых жыл!

Мацаваўся Віктар яшчэ гэтак некалькі хвілін. А калі ўстаў з барана, па хадзячых ва ўсе бакі штанінах відаць было, як страшэнна дрыжэлі яго ногі!

Ледзь на ногі ўзняўся і баран. І раз яшчэ сталі насупраць сябе працівінікі.

Колькі хвалюючай нянавісці было ў бяссільным позірку ап'янелага барана, скольккі нямой злосці хавалі ў глыбі натапыраных броваў круглыя, вадзяністага колеру вочы старога Паляўнічага!?..

І нездарма. Прадчувала Віктарава сэрца і смех людскі, і відавочна ўсё тое, што здарыцца з ім мела.

Што пасля бойкі з бараном да звярыны Віктару не шанцавала — гэта факт. Паслухайце толькі!

Нядзелі са дзве пасля славутай дуэлі пайшоў Віктар на зайца, а застрэліў уласную ж сабаку.

Тыдзень пазней узяўся за паляванне дзіка, а непрыемнасці пасыпаліся адна за другой, быццам былі і спецыяльна Паляўнічаму падрыхтаваны.

Перш-наперш Віктар у засадцы на дзіка (дзік у гэты час пачаў наведваць гароды за вёскаю, каля рэчкі) напапаў застрэліў Кандратавага вепрука.

Вядома было спакон вякоў, што дзверы ў Кандратавым хляве хадзілі, як хацелі, і што жывёліну Кандратавай жонцы не раз даводзіла-

ПЕРАД УСІМ — ДАБРО ХВОРЫХ

Урэшце — пасля бяссонных начэй, пасля суровых студэнцкіх перажыванняў — урэшце гэты момант — адзіны і непаўтарымы ў жыцці, як сам факт нараджэння...

У дэканаце ўрачысты настрой. Галасы ўсхвалявана паўтараюць словы «доктарскай прысягі»:

«Прымаючы з пашанай і глыбокай удзячнасцю прысвоенае мне званне доктара і разумеючы цэлы цяжар звязаных з ім абавязкаў, абяцаю і прысягаю, што на працягу ўсяго жыцця буду выконваць усе правам наложаныя абавязкі, сцерагчы гонару доктарскай прафесіі і нічым яго не запляміць, што паводле найлепшых ведаў буду дапамагаць усім хворым, якія звернуцца да мяне з дапамогай, маючы на ўвазе выключна іх здароўе, што не злоўжыву іхняга даверу і буду трымаць у таямніцы ўсё тое, аб чым даведаюся ў час выконвання доктарскіх абавязкаў...»

Гэтым разам было іх толькі семнаццаць чалавек, семнаццаць ужо паўнапраўных доктараў. Але ад пачатку існавання Акадэміі Медычнай у Беластоку словы прысягі паўтарала ўжо 630 асоб, а ў бягучым годзе, пачынаючы ад студзеня, доктарскія дыпломы Беластоцкай Акадэміі Медычнай атрымала каля ста чалавек.

Шмат выпускнікоў прышло ў Акадэмію з вёсак Беласточчыны. Яны пераважна і працуюць на Беласточчыне. Вось Жэня Міранкевіч (па мужу — Пахвіцэвіч) нарадзілася ў вёсцы Дубна (Бельскага павета), сярэднюю адукацыю атрымала ў Бельскім беларускім ліцэі. Зараз працуе ў Гайнаўскай бальніцы. Бацькі Олі Каладзеюк жывуць у вёсцы Рагаўка каля Сямяціч. Агульнаадукацыйны ліцэй Оля закончыла ў Сямяцічах. Паслядыпломную практыку будзе праводзіць у Беластоку.

Маладым лекарам жадаем поспехаў у іх працы і шчасця ў асабістым жыцці. Хай словы прысягі, якую далі яны атрымоўваючы доктарскія дыпломы, будуць адзінымі ўказальнікамі ў іхняй цяжкай працы. (вр)

Група маладых лекараў, якія нядаўна атрымалі лекарскія дыпломы Беластоцкай Адакэміі Медычнай.
Фота: А. Здрадоўскі

ЗА ДОЛАРЫ

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

У верасні бягучага года было адкрыта ў Беластоку аддзяленне Банка Польскай Касы Апекі.

— Асноўным заданнем нашага прадпрыемства з'яўляецца дапамога ў прыватным таварным абароце паміж грамадзянамі Польшчы, а іх сваякамі ці знаёмымі, пражываючымі за мяжой, — гаворыць дырэктар Аддзела.

— Якім чынам?

— Калі хто сам высылае пасылку поштай, справа выглядае так: той, хто высылае пасылку — там за мяжой — купляе тавар, потым мусіць яго адпаведна запакаваць і заплаціць кошт перасылкі. Тут, у краіне, адрасат не атрымае пасылку, пакуль не заплаціць пошліны (цло). Як бачыце, пры такім абароце, так сказаць, уласныя кошты перасылкі непамерна ўзрастаюць, перавышаючы неаднойчы вартасць самай перасылкі.

— А ў Вас?

— Каб ясней усё перадаць, дапусцім, што вы жывеце ў... Ну, дзе, у якой краіне хацелі б вы жыць?

— Тут дзе зараз.

— Ацэньваю ваш патрыятызм, але для прыкладу?

— Напрыклад, у Швейцарыі — захапляюся горнымі краявідамі.

— Хай будзе Швейцарыя. Захацелі вось выслаць вы пасылку свайму брату, які жыве ў Польшчы. Паведамляеце аб тым — пісьмова або асабіста — нашае паўнамоцнае прадстаўніцтва, якое менавіта знаходзіцца ў Швейцарыі. Яно бясплатна высылае вам спісак і цэннік тавараў. Выбіраеце адпаведныя прадметы для Вашай пасылкі, перасылаеце грошы на конта гэтага прадстаўніцтва і паведамляеце яго аб тым, якія тавары жадалі б вы выслаць свайму брату. І на гэтым канец вашым клопатам. Пасля нейкага часу брат ваш у Польшчы атрымоўвае паведамленне, што на яго імя прыйшла пасылка. Брат ваш прыязджае ў аддзяленне нашага Банка ПКА, напрыклад, у Беласток, і тут атрымоўвае адпаведныя тым таварам, якія назначаныя ў пасылцы. Можа, аднак, выбраць сабе і іншыя матэрыялы, якія знаходзяцца ў даны момант у магазіне аддзялення. Зразумела, грашовая вартасць іх мусіць раўняцца вартасці назначаных тавараў. Вы таксама не мусіце акрэсліваць, якія матэрыялы ваш брат павінен атрымаць. Можаце толькі падаць грашовую вартасць пасылкі, а брат ваш тут, у Польшчы, сам на акрэсленую суму грошай выбярэ патрэбныя сабе тавары.

— Якія матэрыялы за Вашым пасрэдніцтвам можна купіць?

— Амаль усе — ад іголкі, да каровы.

— А напрыклад, патрэбны майму брату цэмент. Магу я заплаціць за яго ў Швейцарыі, каб брат атрымаў у Польшчы?

— Калі ласка. Тона цэменту каштуе 9 долараў без даставы дахаты, а з даставай на сам панадворак — каштуе 12 долараў. Зрэшты, не толькі цэмент, а ўсе будаўляныя матэрыялы: цэглу, чарапіцу, папу, этэрніт, бляху жалезную і цынкавую. Таксама каровы, свінні, вазы, буйнейшыя сельскагаспадарчыя машыны. Гэта ўсё можна атрымаць у нашай «краме».

— У якіх краінах маеце Вы сваё прадстаўніцтва?

— У Францыі, Швейцарыі, аб якой мы ўжо ўспаміналі, у Даніі, Галандыі, Швецыі, Англіі, Аўстраліі, Ізраілі, Злучаных Штатах Паўночнай Амерыкі і ў Паўднёвай Амерыцы.

— Інакш кажучы, практычна амаль у кожным раёне свету можна карыстаць з Вашых паслуг.

— Несумненна так.

— Ці апрача пасылак, займаецеся пасрэдніцтвам і ў іншых справах?

— Так. За нашым пасрэдніцтвам можна атрымаць спадчыну, напрыклад, са Злучаных Штатаў, або пенсію прызнаную за мяжой асобам, якія зараз жывуць у Польшчы.

— Ці не можна купляць тавараў у Вашых «крамах» за польскія грошы?

— Не, за залатоўкі нічога не прадаем. Толькі за долары, або за валюту іншых заходніх краін. Пры тым хачу станоўча падкрэсліць, што ніхто з нашага персаналу не цікавіцца і не мае права цікавіцца адкуль наш наведвальнік узяў долары ці іншую замежную валюту. У нашым таварным абароце, напрыклад, за адзін долар выпадае больш-менш 72 злотых. Калі хто да нас прыносіць долары, або іншую заходнюю валюту, можа атрымаць ад нас або тавары, або грошы, як сам хоча.

— Дзякую за тлумачэнні.

— Калі ласка, перадайце сваім чытачам, што больш падрабязныя інфармацыі можна атрымаць у Беластоцкім Аддзяленні Банка Польскай Касы Апекі ў Беластоку, вуліца Сянкевіча 18.

Гутарыў: **В. РУДЧЫК**

ГАЙНАЎСКІЯ ІНВЕСТЫЦЫІ

(Працяг са стар. 1)

ная Рада Прафсаюзаў у Варшаве, якая абяцала ўфундаваць Гайнаўцы помнік 1000-годдзя — пабудову ў бягучай пяцігодцы школы — дрэваапрацоўчага тэхнікума. Школа 1000-годдзя будзе будавацца ў частцы горада пад назвай Юдзянка, дзе адчуваецца зараз сур'ёзны недахоп большага школьнага будынка.

Дзеля паправы ўмоў аховы здароўя для павета ў гадах 1963—1964 у Гайнаўцы пабудуецца раённую лекарскую прыёмную, кошт пабудовы якой складзе каля 7 мільёнаў зл. А да павятовай бальніцы дабудуецца флігель, у якім знаходзіцца будзе аперацыйнае аддзяленне хірургіі. Кошт складзе каля 1,5 мільёна зл.

Не забыліся таксама палепшыць асвятленне горада, чаго ўпарта патрабуюць яго жыхары. Гэта (адна з найменшых інвестыцый — 100 тыс. зл.) будзе рэалізавана ад пачатку будучага года, бо Ваяводскае бюро праектаў абяцала выканаць дакументацыю на канец снежня 1961 года. А каб Ваяводскае бюро праектаў у Беластоку выканала раней дакументацыю (чаго яму разам з жыхарамі Гайнаўкі жадаем), тады і светлавое абсталяванне ў горадзе можна было б таксама прыспяшыць.

✻

Пабудова мэблевага завода ў Гайнаўцы, камбіната пераапрацоўкі малака, наладжанне шматлікіх пунктаў большай і дробнай паслугі ў горадзе абяспечыць дарастаючаму пакаленню працу ў горадзе. А гэта ж накрэслена ў праграме Фронта адзінства народа, на які мы вясною аддалі свае галасы.

М. Кураш.

ЧЫ ВІКТАР

ся ноччу на сяле шукаць. Але ж як вёска вёскаю, ніхто яе ўрэшце не страляў!?

І таму, калі дзён чатыры пасля тэтага Віктар аглушыў ноччу, на тым жа агародзе хітрага Чухрэя — шмат каму стала не па сабе.

«Не, хлопцы, — сказаў мужчынам раніцою другога дня Чухрэй, — гэтак жа быць не можа! Ён жа нас усіх, як жывёліну, перастраляе! Ды хіба ж можна гародамі добраму чалавеку хоць бы і ноччу прайсці?»

Мужыкі, вядома, адвялі вочы ўбок. — За гародамі, акрамя невялікай хаткі ўдавы Антолі, ноччу шукаць не было чаго..

Факт фактам (у гэтым былі здаецца зацікаўлены акрамя Віктара і іншыя асобы) — Віктара прымусілі закінуць гэтыя недарэчныя, начныя засады.

Не закінуў толькі зусім палявання на дзіка стары Віктар, як гэта ўсе думалі! Аб яго новай выхадцы ўсе пераканаліся неўзабаве.

✻

Была шостая гадзіна раніцы на Спаса. Мужыкі, як гэта заўсёды ў свята вядзецца, з самага ранку падмяталі вуліцы, заграбалі панадворкі.

Чаго Цэкаўку занясло на агароды — цяжка цяпер сказаць. З агарода ўсе пачулі яго страшэнны крык аж на вуліцы.

«Хло-о-пцы-ы-ы! — крычаў ён колькі сіл. — Хло-о-о-пцы-ы-ы... сюды-ы-ы... дзік у яме!»

Хто знае Цэкаўку, той нават, калі б ён і дзіка не памянуў, што сіл у нагах гнаўся б пабачыць! Бо не многа было спраў на гэтым свеце, якія патрапілі б з горла лянівага Цэкаўкі вырваць гэтакі крык...

Першы прыбег на агарод Кандрат. Вушы яго так і шарылі ў пошуках новых падзей. Хвілін некалькі пасля яго на месцы быў ужо каваль Хухаль, потым Саўка, Сідар, дзядзька Фёдар, Чухрэй, Марка і яшчэ хіба чалавек пяць нашых мужыкоў. Стоячы ў разоры, Цэкаўка паказваў на загон. Трэба было добра прыглядзецца, каб пазнаць, што гэты бульбоўнік з дзіркай у сярэдзіне, — толькі зручная, майстэрская маскіроўка шырокай ямы. Яма ж мусіла быць даволі глыбокай, таму што сапенне, якое даносілася з яе глыбіні, было неяк невыразным, прыглушаным...

Раптам з'явіўся з новаю стрэльбаю Віктар. Дзесяць пар рук згодна хапілі бульбоўнік і ўслужліва сцягнулі яго з ямы. Віктар ступіў крок наперад, ускінуў стрэльбу і прыцэліўся...

Не дай Божа на старасць другі раз гэтакі вобраз бачыць! Не дай. У двухмятровай яме, у самым кутку яе, раскудлачаны, сядзеў наш радзімы айцец Іярэмій! Нічога не разумеючымі вачыма вадзіў, бедны, за дулам Віктаравай стрэльбы, якая (мабыць, таксама з уражання) раптоўна пачала скакаць знізу ўверх.

Мужыкі ахнулі...

Стары Марка набожна перахрысціўся. Каваль Хухаль з трэскам сцягнуў на сваё месца страшэнна расцягнуты рот.

«А-яй, вось табе магніт, хлопцы», — здзіўлена і з нейкай пашанай сказаў дзядзька Фёдар і пакруціў галавой...

«Што тут магніт, тут Антоля», — уголас падумаў здагадлівы пячнік Кандрат і раптоўна зарагатаў...

Бацюшку, вядома, выцягнулі мы з ямы спраўна. Горш было з яго самаадчуваннем. Так да сябе і недайшоў, бедненькі... Помніцца мне, гэта быў адзіны выпадак, калі ў царкве нашай Спаса не адпраўлялі.

А што ж яно за свята такое, без абедні?

...Не шанцавала Віктару, не шанцавала...

С. ЗАСТАВІН

КРАІНА рысу, чаю і тытуню

Сельская гаспадарка з'яўляецца галоўнай крыніцай існавання кітайцаў. Ёю займаецца каля 80% усяго насельніцтва.

Галоўная сельскагаспадарчая культура Кітая— рыс, які з'яўляецца асновай харчавання насельніцтва. Гэта вельмі патрабавальная расліна. Рыс патрабуе вельмі цёплага клімату і шмат вады. Таму ён усюды можа вырошчвацца. Найбольшая плошча, якую займае рыс, у басейне Янцызыцзяна, дзе яго збіраюць два разы ў год, і на ніжнім Сіцзяне (Паўднёвы Кітай), дзе селянін збірае тры ўраджаі ў год. Рыс патрабуе заўсёды арашэння, таму што рысавае поле ў пэўных прамежках часу павінна заліваццa вадой.

Другой зернявой культурай Кітая з'яўляецца пшаніца, якую разводзяць галоўным чынам у паўночнай частцы Кітая, найбольш у нізіннай раўніне ракі Хуанхэ.

Рака Хуанхэ не мае пастаяннага рэчышча. На працягу стагоддзяў яна цякла на паўднёвы ўсход і ўпадала ў мора паблізу ракі Янцзыцзян. Потым з прычыны гвалтоўнага летняга разводдзя яна накіравалася на паўночны ўсход Пры змене рэчышча тысячы вёсак былі змыты з паверхні зямлі і загінулі сотні тысяч жыхароў. Кітайцы называюць раку Хуанхэ «бедствам Кітая». Цяпер кітайскі ўрад разгарнуў велізарныя работы па рэгуляванню ракі і будаўніцтву ахоўных плацін у яе ніжнім цячэнні. Адной з задач гаспадарчага плана Кітайскай Народнай

У сельскагаспадарчым кааператыве вёскі Пайпэйяо непадалёк Пекіна вырашчаны багаты ўраджай кукурузы. Сяляне раздзяляюць яго паміж членамі кааператыва.

Рэспублікі з'яўляецца канчатковая ліквідацыя пагрозы паводак.

З незернявых культур вялікае значэнне мае чай. Кітай — гэта радзіма чаю. Чайныя кусты займаюць значныя прасторы ў Цэнтральным і Паўднёвым Кітаі. Чай вырошчваюць таксама ў Японіі, у Індыі і на востраве Цэйлоне, але нідзе развядзенне гэтай расліны не звязана так з жыццём народа, як у Кітаі.

На поўдні Кітая разводзяць трапічныя расліны. Побач з рысам вялікую ролю адыгрываюць цукровы трыснёг, тытунь, апельсіны і бананы. Тут ёсць таксама плантацыі бамбуку.

Асаблівымі клопатамі акружаюць цяпер у Кітаі тэхнічныя культуры, якім клімат Кітая і дамашнія спосабы апрацоўкі зямлі асабліва спрыяюць. Выдатна развіваецца культура бавоўны. Кітай здаўна з'яўляецца найбольшым вытворцам тытуню. Цяпер збор кітайскага тытуню складае палавіну сусветнай прадукцыі.

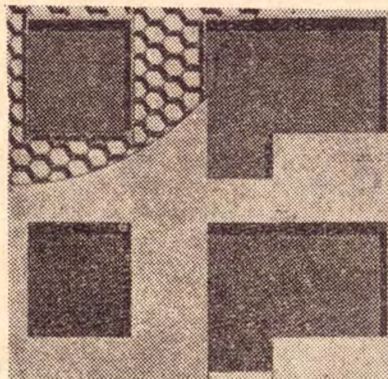
Мінеральныя багацці Кітая яшчэ недастаткова даследаваны. Асабліва многа ў Кітаі каменнага вугалю. Ёсць таксама значныя запасы жалезнай руды і нафты. З розных металаў, якія знаходзяцца ў нетрах кітайскай зямлі, адзначаюцца волава, медзь, сурма і вальфрам.

Нягледзячы на мінеральныя багацці, на вялікую колькасць рабочых рук, а таксама на вялікія запасы гідраэнергіі, Кітай меў дагэтуль вельмі слабую прамысловасць і яна знаходзілася ў руках чужынцаў англа - саксонскіх і японскіх капіталістаў.

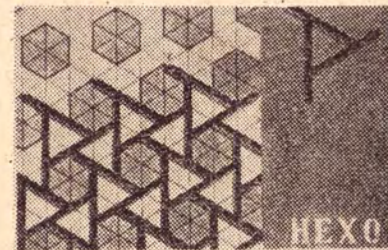
Новы кітайскі ўрад імкнецца да індустрыялізацыі Кітая, разгортваючы будаўніцтва, галоўным чынам у галіне цяжкай прамысловасці. Развіццё прамысловасці ўздыме дабрабыт насельніцтва і магутнасць дзяржавы.

Навінка тэхнікі

Запазычана ў пчолаў

Вядомы польскі інжынер і архітэктар Адам Карвоўскі выкарыстаў вопыт пчол і прымяніў соты ў будаўніцтве жылых дамоў. Канструкцыю вялікіх панель па сотаваму метаду бачым на гэтых трох рысунках. Соты — ідэальная форма для маналітнай канструкцыі. Можна іх рабіць з самых розных матэрыялаў.

Дамы пабудаваныя з панелей Гдынскага канструктарскага бюро ў пяць разоў цяжэйшыя ад звычайных цагляных дамоў, а затраты працы на іх пабудову ў 20 разоў меншыя. Плануецца, што ў будучым будзе зменшана вага панелей настолькі, што ўдзельная вага дома дойдзе да 25 кілаграмаў на кубічны метр. Такія дамы не патрабуюць глыбокіх і дарагіх фундаментаў.

Усякая ўсячына

■ Мексіка багатая кактусамі. Мексіканцы выкарыстоўваюць кактусы парознаму: з іх гоняць мясцовую гарэлку - пульке, валокны кактуса ідуць на апрацоўку ўсякіх плеценых вырабаў, а плады некаторых відаў кактусаў скарыстоўваюць як ежу. Кактусы растуць там вышынёю ў два, тры і больш метраў.

■ На працягу апошніх 10-ці год негрыцянскае насельніцтва ў Злучаных Штатах Амерыкі з 15.042 286 павялічылася да 18 871 371. Такім чынам, што 10 грамадзянін у ЗША з'яўляецца неграм.

■ Сплеценая ліна з 200 тысяч людскіх валос можа ўтрымаць цяжар у 20 тон.

■ Самае старое віно, якое захавалася да нашых дзён, мае больш 1600 год. Амфара з такім віном была знойдзена непадалёк горада Шпейнер (ФРГ) пры раскопках рымскай грабніцы, якая пабудавана была ў III стагоддзі да нашай эры. Зараз гэтае віно знаходзіцца ў Музеі горада Шпейнера.

■ Вочы ніколі не мерзнуць. Гэта - таму, што яны не маюць «пунктаў холаду» — кончыкаў нерваў, якія баяцца холаду. Наадварот, кончыкі пальцаў рук, ног, кончык носа вельмі многа маюць «пунктаў холаду» і таму перш за ўсё адчуваем у іх холад.

АБ ЧЫМ ДОБРЫ ГАСПАДАР ВЕДАЦЬ ПАВІНЕН

КОЛІКІ Ў КОНЕЙ

Добры гаспадар павінен ведаць, што самай частай прычынай колікаў у коней бывае нядбальства і дрэннае абыходжанне з жывёлай.

Колікі найчасцей выступаюць увосень. Гэта моцныя болі жывата ў каня. Конь перастае есці, робіцца неспакойным, грабе нагамі, лягае і качаецца.

Ад чаго паўстаюць колікі?

Свежы авёс, сухое жыта, сухія вотрубі, спляснелы, гнілы, стухлы корм, заіленае і з пяском сена — вось прычыны паўставання гэтай хваробы.

Нерэгулярнае кармленне таксама можа выклікаць хваробу, асабліва, калі конь прагаладалы. Ён тады есць хутка і дрэнна перажоўвае корм. Пры хворых зубах конь таксама можа дрэнна жаваць (увага на зубы). Колікі могуць выступіць, калі спацелага каня напоім халоднай вадой.

Тады, калі вы заўважыце колікі, трэба каня прагаладаць (не даваць есці) і даць яму адпачыць. Хворага каня паволі вадзіць (нельга ганяць). Бакі скрапіць шкіпінарам (тэрпэнтынай) з вадой, або салёнай вадой, жывот націраць вязкамі саломы і ўдушваць яго з двух бакоў. Калі жывот не ўздуты, можна на яго класці цёплыя кампрэсы. Калі выступае ўздуцце, а газы не адыходзяць, трэба даць на жывот халодныя кампрэсы і зрабіць клізму (леватыву) з летняй вады з мылам. У горла ўліць чвэрць літра гарэлкі з паўлітрам льнянога або рапсавага алею, дадаўшы 2 сталовыя лыжкі крэаліны або шкіпінару. Уліваючы лякарства, нельга трымаць каня за язык і выцягаць яго, нельга ўліваць праз нос. Калі конь пачне кашляць, трэба перастаць ліць лякарства і пазволіць яму выпырхацца.

Калі конь моцна ўздуты, поціцца, працуе бакамі і ноздрамі, трэба як найхутчэй шукаць дапамогі ў ветэрынарнай лячэбніцы.

Карміць каня трэба раўнамерна і не перакармліваць. Конь не любіць таксама раптоўнай змены корму. (вл)

ЦУД З ШАКАЛАМ

(Працяг са стар. 2)

Што? Памылкова трапілі яны за краты? Заслужылі на спагадлівыя адносіны нейкімі асаблівымі дзеяннямі? А як жа. Карл Вольф — групенфюрэр СС, начальнік штаба Гімлера. Каментарыі лішнія. Зеп Дзітрых — обергрупенфюрэр СС, забойца з вялікім стажам, у 1934 г. у час «путча Рема» кіраваў масавым знішчэннем сваіх калег па партыі, а закончыў тым, што ў час Ардэнскага наступлення ў якасці камандуючага 6-й эсэсаўскай танкавай дывізіяй прыняў удзел у забойстве 340 амерыканскіх салдат і 90 бельгійскіх мірных жыхароў. Доктар Зандберг — штандартэнфюрэр СС — прызнаўся, што ўдзельнічаў у 60 тысячах забойствах у час службы ў карных атрадах Гімлера.

Гэта толькі некалькі ізюмінак.

Ваенныя злачынцы знашлі добрых апекуноў. Не толькі ўзначальваюць яны сучасны вермахт, не толькі адпушчана ім усе грахі, але робяцца намаганні, каб рэабілітаваць і злачынствы, якіх яны былі ўдзельнікамі.

Але пачварных злачынстваў, якія зрабілі чалавецтву гітлераўцы, немагчыма выкінуць з гісторыі. Яны так відавочны, што нават самыя заўзятыя апалагеты германскага мілітарызму не лічаць магчымым зусім адмовіцца ад іх. Каб скрыць сапраўднае аблічча германскай ваеншчыны, звальваецца ўсю віну на карныя органы «трэцяй імперыі» — на СС, гестапа, СД.

Яшчэ на Нюрнбергскім працэсе, пасля дэманстрацыі фільма, зманціраванага з нямецкіх кінакадраў, Кейтэль, калі яго спыталі аб уражанні, якое зрабіў на яго гэты фільм, адказаў: «Гэта страшна! Калі я бачу такія рэчы, мне сорамна, што я немец. Гэта ўсё гэтыя брудныя свінні з СС».

Кейтэль фашысцкіх злачынстваў не адмаўляў, ён толькі намагаўся выгарадзіць ваеншчыну. Сучасныя фашысты адмаўляюць і сам факт злачынства.

Не так ужо даўно заходнегерманскі журнал «Дзі анклаге» змясціў артыкул пад загалоўкам «Нікчэмная фальсіфікацыя гісторыі», у якім намагаўся даказаць, што не толькі вайскоўцы не ўдзельнічалі ў злачынствах, якія выявіў Нюрнбергскі працэс, але і эсэсаўцы.

Гэта пачварна! Тым больш, што нявіннымі анёламі робяць шакалаў не толькі пісакі з «Дзі анклаге». Не каму іншаму, а Канраду Адэнауэру належаць словы: «Я даўно ўжо ведаю, што салдаты войск СС былі добрымі людзьмі».

Так цяпер у Заходняй Германіі намагаюцца ўсяліць новаму пакаленню немцаў наскрозь фальшывую і страшэнную па свайму характару думку аб тым, што ніколі не было Асвенціма і Майданка, Трэблінкі і Лідзіц.

Паверыць цяжка, што ад Нюрнбергскага працэсу прашло ўсяго толькі 15 год.

ХВЕДАР АСІНІЧ

*)Торквемада — дамініканскі манах, дзеяч інквізіцыі ў Іспаніі, першы «вялікі інквізітар». Выдзяляўся асаблівай жорсткасцю, прыгаварыў да спалення на кастры звыш 10 тыс. «ерэтыкаў», выгнаў з Іспаніі яўрэяў. (рэд.).

Працяг са стар. 2

— Як жа ў цябе паднялася рука на Гуськова? — пачуўся голас Ісака. — Усё ж свой чалавек, пудацкі. Да таго ж — шматсямейны...

— Свой? — здзівіўся Фаменкаў. — Ён жа партызан!

— А хто быў другі? — спытаў Осіпаў.

— А табе навошта ведаць? Надта ты цікавы, Ісак. Ну, добра, скажу: галоўны памочнік Міная, вось хто!

*

Мінай захварэў: пасля моцнай прастуды ў горле ў яго ўзнік нарыў. Яму рабілася ўсё горш, і ён пачаў так моцна хрыпець, што хрыпенне гэтае было чуваа па ўсёй хаце. Хай зайшоў бы толькі чужы чалавек — адразу дагадаўся б у чым справа. Таму Ісак пачаў замыкаць хату, і разам з жонкай на ўвесь дзень адпраўляўся да сваякоў. А калі вечарам да іх заходзілі суседзі, жонка Осіпава бралася за калаўротак і заглушала хрыпенне Міная.

З горада вярнуўся Ермачэнка. Былы планавік цёрся сярод людзей,

114

загаварваў з суседзямі, намагаючыся нешта даведацца ад іх. Осіпаў адразу вычуў дрэннае і вечарам за пляшкай самагонкі патрапіў выцягнуць Ермачэнку на адкрытую гутарку. Аказваецца, жонка здрадніка расказала, што надаўна ноччу нехта быў у маці Міная. Ермачэнка дагадваўся, што гэта быў Мінай і зрабіў данос суражскаму камендату.

У Пунішчы прыехалі эсэсаўцы. Мінай бачыў, як вылезлі яны з саней і, прывязаўшы коні, накіраваліся да хаты маці.

Осіпаў пашоў у разведку. Ён вярнуўся, калі сцямнела.

— Ну, бацька, справы няважныя, — сказаў Ісак, сядаючы каля хворага.

— Нанонт дзяцей, так? — спытаў Мінай.

— Не, Кацю арыштавалі, тваю пляменніцу. А яна ведае, што ты хаваешся ў мяне. Я, праўда, паспеў шапнуць ёй, каб на допыце гаварыла, быццам у тую ноч я прыхадзіў, але...

115

Мінай зразумеў: аставацца тут небяспечна, Каця можа не вытрымаць катаванняў, і тады канец усім.

— Зараз уцякаць?

— Пастой. Трэба новае месца падрыхтаваць.

Ноччу Мінай перабраўся да Ніла Шмырава, які жыў на высялках, здалёк ад Суражскага тракта. Толькі паспеў ён выйсці ад Осіпава, як да таго зваліліся эсэсаўцы. Яны арыштавалі Ісака і забралі ў Сураж. На трэці дзень Осіпаў вярнуўся.

— Кацьку таксама дамоў прывёз! — сказаў ён Мінаю. — Як ні дапытвалі яны нас, як ні блыталі — мы ўсё хлусім у адну дудку. Яны і адступіліся. Тым больш, што камендант атрымаў аб табе новыя данясенні.

— Якія?

— Зямлянку тваю, бач ты, пад Пудацццю выявілі. Забіць цябе, праўда, не ўдалося, усё ж, паводле Фаменкава, ты цяжка ранены і далёка не ўцячэш.

116

Вялікай і радаснай нечаканасцю для Міная было з'яўленне Блохінай, якую прывёў да яго ўсё той жа Ісак Осіпаў.

— Дзе рабяты? — падняўся ён насустрач старой. — Жывыя?

— Не да дзяцей цяпер фашыстам, — адказала яна. — Да абароны рыхтуюцца, увесь горад зрылі. Так што чакаць застаецца нядоўга. У гэтай мітусні і аб дзецях тваіх забудуць.

Наступнай раніцай да Міная прыбег Осіпаў.

— Чырвоная Армія ўзяла станцыю Заходняя Дзвіна! — радасна закрычаў ён з парога. — Кончыліся нашыя мукі, ура!

У Міная галава закружылася: дык гэта ж зусім побач! Крыху падніцца па рацэ — і станцыя!

Мінай вырашыў: пара пачынаць дзейнічаць, тым больш што нарыў у горле прарваўся, і тэмпература не так ужо мучыла яго.

117

Першага лютага ён устаў на світанні, адзеўся і перад выйсцем вырашыў добра вычысціць аўтамат.

Раптам у хату уварваўся Ісак.

— Чаго сядзіш? — усхваляваны накінуўся ён на Міная. — У Пунішчах поўна чырвонаармейцаў!

Мінай не мог устрымацца ад слёз. А Осіпаў выкладваў навасці:

— У хаце ў мяне размясціўся штаб палка. Я ім пра твой атрад пачаў расказваць, а яны, аказваецца, усё ведаюць. Прасілі цябе чым хутчэй паклікаць. Пашлі давай, чакаюць жа!

Ля вёскі Мінай убачыў труп Ермачэнкі. Крыху далей дыміла чырвонаармейская кухня. Мінай усё яшчэ не мог паверыць, што нашы тут. З біўшымся сэрцам увайшоў у сваю хату, і тут убачыў падпалкоўніка, высокага і здаравяцкага чалавека, які падняўся насустрач.

— Дык вось вы які, бацька Мінай! — цёпла сказаў ён.

Падпалкоўнік запрасіў Міная да стала, разаслаў карту.

— Скажыце, — спытаў ён, — як

118

зручней абыйсці Сураж? Нашае заданне — ісці на Віцебск. Дзе мы можам сустрэць варожыя гарнізоны?

Мінай расказаў, як трэба ісці. Гутарка была спынена артылерыйскай стралянінай у баку Суража.

Падпалкоўнік зірнуў на гадзіннік і здаволена ўсміхнуўся!

— Малайцы. Акуратна пачалі!

Разам з камандзірам Мінай вышаў на вуліцу. З боку горада чуўся нарастаўшы шум бою. Над Дзвіной праносіліся савецкія штурмавікі.

«Наканец та! — усхвалявана думаў Мінай, глядзячы на слупы дыму, якія падымаліся над горадам. — Наканец мы адплацім за ўсё! А вы, мае мілыя, Ліза, Сярожа, Зіна і Міша, пацярпіце яшчэ крыху. Хутка, вельмі хутка я буду з вамі і памагу вам як можна хутчэй забыць усе мукі і гора. Чакайце вашага бацьку, дзеткі, ён ужо ідзе да вас...»

(Працяг за тыдзень)

119

Аб бібліятэцы ў Старым Ляўкове

Грамадская бібліятэка ў Старым Ляўкове карыстаецца вялікай папулярнасцю сярод жыхароў Старога і Новага Ляўкова, а таксама другіх вёсак. Многа сялян з Новага і Старога Ляўкова карыстаецца кніжкамі з бібліятэкі. Цікавую і добрую кніжку знойдзе тут таксама кожны вучань пачатковай школы. Пастаяннымі чытачамі з'яўляюцца і жыхары Эльяшукоў, Ахрымаў, Падляўкова і Капітаншчыны. Бібліятэкар Оля Харкевіч ўмее заахвоціць сялян да чытання кніжак, умее кожнаму селяніну падабраць цікавую кніжку. Сялян і моладзь штораз больш цікавяць беларускія кніжкі. Найбольш папулярнымі сярод іх з'яўляюцца творы Я. Купалы і Я. Коласа, а таксама творы М. Лынькова, К. Чорнага. А. Куляшова, З. Бядулі, польскіх пісьменнікаў, Б. Пруса, Э. Ажэшковай, А. Міцкевіча, Ю. Славацкага і другіх. У староляўкоўскай бібліятэцы заўсёды многа людзей.

Янка Цялушэцкі

Трохі аб Прыбудках

Вёска Прыбудкі налічвае 30 гаспадароў, якія гаспадараць на каля 200 га зямлі. Людзі жывуць тут не вельмі багата, аднак жыццё цяперашняе розніцца ад даўнейшага. Пераважна кожны гаспадар мае цяпер гумовы воз і іншыя навейшыя гаспадарчыя прылады.

Саламяныя стрэхі замяніліся чарапіцай, многія гаспадары маюць радыёпрыёмнікі.

Трэба яшчэ ўспомніць аб тым, што гаспадары нашай вёскі гаспадарылі да гэтага года на цераспалосіцы. На вузкіх палосках не можна было належным чынам выкарыстаць штучнага ўгнаення і добра апрацаваць глебу. Часта з гэтай прычыны рабіў адзін другому крыўду. Але вось сёлета была зроблена камасацыя, з чаго гаспадары вельмі задаволены.

М. Раманюк

ТАКСІ ЗА 300 зл

5 самаходаў, матацыклы, тэлевізары, радыёпрыёмнікі, сціральныя машыны, халадзільнікі і іншыя ўзнагароды агульнай вартасцю ў 1 500 000 зл. чакаюць уласнікаў ашчадных кніжак ПКО.

Трэба толькі:

у кастрычніку падаць дэкларацыю, што ўнесены ўклад, або сума, якая ўжо маецца на кніжцы, не будуць падняты праз 3 месяцы ад даты падпісання дэкларацыі. Задэкларавaнню падлягае сума 300 зл. Калі хто пакладзе 900 зл., тады 3 яго лёсы возьмуць удзел у тыражу.

Дэкларацыі атрымаеце ў кожным аддзеле ПКО.

Узнагароды не абы якія, варта паспрабаваць.

Выйграць таксі за 300 зл — аплачваецца.

вл.

ЗАГУЛЯЛІ...

Генрык Конах і Казімір Чаркоўскі з Ліпска ды Яўген Врублеўскі і Ян Халко з вёскі Скібнева ў Дуброўскім павеце — гэта здаровыя юнакі, сыны багатых гаспадароў. Нядаўна сабраліся яны ў ліпскай гасподзе, каб развесяліцца. Выпіўка працягвалася доўга. Юнакі адначасова асушвалі і бутэлькі, і свае кішэні. А калі не стала ўжо грошай, патрабавалі ад буфетчыцы гарэлкі бясплатна. Буфетчыца аднак не захацела задаволіць іх патрабаванняў і папрасіла дапамогі ў мясцовай міліцыі. Але «геройскія» юнакі нават і тады не адступілі ад свайго. Яны абругалі камэнданта ліпскага пастарунка МО, ды яшчэ накінуліся на яго з кулакамі. Усе чатыры хулiганы зараз сядзяць у арышце. Астаецца пажадаць ім прыемных разважанняў над сваім «геройствам».

ЗАБОЙСТВА

Пятнаццатага верасня, у пасляабедзенны час, дыжурны Павятовай камендатуры МО ў Гайнаўцы атрымаў па тэлефону паведамленне аб тым, што на вуліцы Спартовай у Гайнаўцы ляжыць забіты чалавек. На гэтае месца адразу выехала даследчая група МО. Забітым аказаўся Янка Карпюк, жыхар Гайнаўкі (вул. Фабрычная 2 кв. 7). У выніку энергічна праведзеных доследаў было ўстаноўлена, што забойцам з'яўляецца Янка Аляксеюк, таксама жыхар Гайнаўкі (вул. Мар'яна Бучка 10). Янка Карпюк памёр ад удару нажом у шыю ў час сваркі. Забойца ўцёк да сваіх знаёмых і там схаваўся. Але міліцыя хутка яго знайшла і зараз ён знаходзіцца ў арышце.

П. БЯДА

Пасадка лесу

У гэтым годзе на сухініцкім палетку засаджана звыш 60 гектараў лесу. Гаспадары дайшлі да вываду, што няма карысці з гор і пасадку лесу прынялі вельмі ахвотна. Многія аралі самі сваімі коньмі пад лес. Пройдзе некалькі год, а лес аплоціць сабою за ўсе цяжкасці, якія былі далажаны пры яго вырошчванні.

(У.Ц.)

НА ФОНД ПАБУДОВЫ ШКОЛ

У ГРН Зубкі паспяхова адбываецца збор грошай на фонд пабудовы школ. У жніўні г. г. сяляне ўплацілі 624 зл., а за перыяд ад 1 да 16 верасня агульная сума ўнесеных грошай на гэты фонд складае 2 тыс. злотых.

Кома

КІНО

Праграма на 3—8.X.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Навасады
„Przez zieloną granicę" (czeski) 7—8. X.

Нараўка
„Kradzione nie tuczy" (węgierski) 4—8. X.

Кляшчэлі
„My dwoje" (meks.) 3—5. X. i „Miłość należy cenić" (radz.) 6—8. X.

Чыжы
„Moralność pani Dulskiej" (polski) 4—8. X.

Чаромуха
„Spotkanie z Francją" (radz.) 3—5. X. i „W masce i bez maski" (koreański) 6—8. X.

Нараў
„Doktor Corda aresztowany" (NRF) 4—8. X.

Белавежа
„Ucieczka przed cieniem" (czeski) 3—5. X. i „Miłość należy cenić" (radz.) 6—8. X.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Орля
„Moralność pani Dulskiej" (polski) 4—8. X.

Боцькі
„Sprytna dziewczyna" (czeski) 4—8. X.

Гродзіск
„Niepotrzebny" (franc.) 7—8. X.

Браньск
„Wzgórze 905" (jugosł.) 3—5. X. i „Życie przeszło obok" (radz.) 6—8. X.

Райск
„Teresa Requin" (francuski) 4—8. X.

СЯМЯТЫЦКІ ПАВЕТ

Драгічын
„Przebudzenie" (czeski) 3—5. X. i „Statek z dynamitem" (rumuński) 6—8. X.

Мілейчыцы
„Gorączka w El Pao" (franc.) 3—5. X. i „Ząb rekina" (radz.) 6—8. X.

Нурэц
„Wyzwanie" (włoski) 3—5. X. i „Korsarze Pacyfiku" I seria (radz.) 6—8. X.

Мельнік
„Podróż za ocean" (jugosł.) 3—5. X. i „Ludzie z pociągu" (polski) 6—8. X.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Супрасль
„W środku nocy" (USA) 3—5. X. i „Mąż swojej żony" (polski) 6—8. X.

Міхалова
„Podróż za ocean" (jugosł.) 3—5. X. i „Wyzwanie" (włoski) 6—8. X.

Гарадок
„W masce i bez maski" (koreański) 3—5. X. i „Czerwone i czarne" I seria (franc.) 6—8. X.

Чорна Весь
„Maria Candelaria" (meks.) 3—5. X. i „Życie przeszło obok" (radz.) 6—8. X.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Шудзялава
„Wakacje z gangsterem" (włoski) 4—8. X.

Крынкі
„Królewna ze złota gwiazdą" (czeski) 3—5. X. i „Mąż swojej żony" (polski) 6—8. X.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор
„Przemytnicy" (NRF) 7—8. X.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok i Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51 Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie: 5 $ — w USA.

Nakł. 5000. Błtk. B-3

ПАМЫЛКА

Гісторыя гэта здарылася зусім нядаўна, калі людзі выкупілі соль, газу ды шмаравідла.

Зразумела, што і нашая вёска не засталася ў канцы. Кабеткі вымелі падчыстую краму гэсс, у якой застаўся толькі прадаўшчык за прылаўкам.

Прадаўшчык ад шчасця пазяхае. Жыць яму — не ўміраць. Зарплату поўнасцю яму выплочваюць, а працы толькі, што ў носе пальцам калупаць.

А час плыве. Тут нечакана ў гэзс тавары прывезлі, а між імі скуру. Мацаюць людзі гэтую скуру. Скура — крупон, цвёрдая, так сказаць, сумленна выраблена. У такіх падэшвах на край свету дойдзеш ды назад вернешся. Ногі саб'еш, а падэшва будзе цэлая. Круцяцца людзі каля тэтай скуры, як кот каля каўбасы, ды купляць няма за што. Грошы ж яны на соль ды цукар выдалі.

Цётка Агата пакруціла скуру ў руках, паўздыхала ды кажа прадаўцу:

— Купі, галубок, у мяне паўметра цукру, танней уступлю, а ў замен вазьму пару падэшваў.

Прадавец пакруціў носам ды кажа:

— Ад прыватных асоб тавараў не купляем, а цукар, калі ласка, стаіць на полках ды зусім не карыстаецца поспехам у продажу. Зацукраваліся людзі на некалькі год. Цётка Агата ўздыхнула ды адышла прапанаваць суседцы за бязцэн ячменную кашу.

— Дзе ж там! — узмахнула рукамі суседка. — Я сама шукаю, каму б трохі газы прадаць. Уся кладоўка прасмярдзела газай, а ў хаце ж дзеці, да граху недалёка. Заўтра сусед каваль імянніннікам. Думаю яму ў падарунак паднесці бачок газы.

— Вось ліха, не магу прыпомніць, хто першы паніку пусціў. Плюнуць бы такому ў рыла, каб людзей у расходы не ўводзіў, — прагаварыла Агата.

— У чаргу да крамы мяне ты пацягнула, а хто цябе папутаў, не ведаю, — сказала суседка.

Цётку Агату быццам перцам абсыпалі. Яна падскочыла да суседкі і завішчала:

— Я цябе пацягнула? Каб цябе на могілкі выцягнулі! А хто тэта мне грошы пазычаў, калі рыс раскупоўвалі?!

— Чаго ж ты крычыш, дурная, — пярэчыла суседка. — А хто ж мне мяшок солі памагаў на гару закідаць, як не ты?

Тут яны адначасова пачалі крычаць да сябе так, што сам д'ябал не разабраўся б.

Мілыя грамадзяне, памыліліся людзі, а сёння ім нявесела. Крыўдна глядзець на непатрэбныя запасы, калі ў краме ляжаць патрэбныя тавары. Як бачыце, некаторыя людзі старэюць, але зусім не разумнеюць.

Дзэдзіка Лявонь

У СТАЛОВАЙ

Янка і Мікалай заказалі ў сталовай па кавалку мяса. Афіцыянтка прынесла ім два кавалкі, адзін меншы, другі большы. Янка адразу ўзяў большы кавалак. Мікалай пакрыўдзіўся:

— Як бярэш першы, дык бяры меншы кавалак, — кажа ён.

— А ты які кавалак браў бы? — спытаў Янка.

— Ну вядома, меншы, — адказаў Мікалай.

— Дык я табе меншы і пакінуў.

Вася Цімафеюк
Сапава

Паводле ўзору.

АДКАЗАЎ

— Чаму паляўнічы, калі страляе, закрывае адно вока?

— Таму, што калі ён закрые і другое, то нічога не ўбачыць.

Юрка Скепка
Альхоўка

СЁННЯ Ў ВЁСЦЫ

— Выйдзі, — кажа жонка да мужа, — пабач якое сягоння надвор'е!

— Надвор'е? Навошта выходзіць. Зараз Варшава скажа якое надвор'е, адказаў ён і ўключыў радыёпрыёмнік.

Янка Краснадэмбскі
Паўлы

ПАСПЕЎ

Адзін агароднік паліваў капусту. Калі скончыў, пачаў ліць дождж. Прыбегшы дахаты, агароднік узрадавана кажа:

— Добра, што паспеў паліць усю, а то бач які дождж узняўся.

Віктар Сцепанюк
Давідавічы

СЛЯПЫ

Жабрак сядзеў на камені і лічыў грошы. Падыходзіць да яго чалавек і кажа:

— Я бачыў вас у мінулым годзе, і вы былі сляпыя.

— Якісьці чорт даў мне фальшывыя грошы, таму я і расплюшчыў вочы, — адказаў жабрак.

Уладзімір Красоўскі
Пянькі

ЖОНКА ДЫРЭКТАРА ШКОЛЫ

— А мой дык арганізаваў працоўнае навучанне школьнікаў на сваім агародзе.

— Мадэль не новая, затое рэсоры дасканалыя...

— Так, мама. Вася будзе вельмі задаволены, калі прыдзеце ў госці на ўвесь дзень.

У МУЖЫЛА

(Гумарэска)

Іду я аднойчы з жонкай, а нам насустрач наша суседка. Немаладая ўжо жанчына, якая паспела змяніць трох мужоў і пад старасць засталася без мужа і без дзяцей. Было нам вядома з яе біяграфіі яшчэ і тое, што яна ў апошні час нарэшце пачала турбавацца, як, маўляў, дажываць век адной, і ўсё бегала па дзіцячых дамах, хацела ўзяць на выхаванне хлопчыка або дзяўчынку. І раптам бачым: побач з ёю ідзе малады хлопец і асцярожна падтрымлівае яе пад руку.

— Няўжо наша Мар'я Мікалаеўна ўсынавіла гэтага маладога чалавека? — пытаюся я ў жонкі.

— Не ўсынавіла, а ўмужыла, — адказвае жонка.

— Як гэта ўмужыла? — перапытваю. — Незразумела.

— А так. Узяла і выйшла за яго замуж.

— Ну, добра, — не без абурэння заўважыў я. — Яна то, да прыкладу, магла выйсці за яго замуж. Ён? Чым жа яго прывабіла?

— Багата чым. Добрай кватэрай, дачай, «Волгай», і ашчаднай кніжкай.

«Вось праўду кажуць, — падумаў я, — чорт сем пар лапцей стаптаў, пакуль такую пару сабраў».

В. ЗУБ

Генадзь КЛЯЎКО

САРОКІ СТУДНЮ АБЯРНУЛІ

Аднойчы неяк дзве сарокі
Трашчалі, крылы ўзяўшы ўбокі:
— Вы чулі?..
Голуб прыляцеў
У сваты да Сініцы.
Сямёра кінуў ён дзяцей,
А з імі — маладзіцу!..

— Вы чулі?..
Кажуць, што Ласю
Скруціла гэтак рогі,
Бо анікблі ён дасюль
Не памаліўся богу...

— Вы чулі?..
Зайцу-русаку,
Каб зняць у лесе хатку,
Прыйшлося сунуць Вепруку
Пяцьсот рублёў задатку...

— Вы чулі?..
Воўк пражыў сем дзён
Капусткаю заечай,
Бо то ж даўно баіцца ён,
Нібы агню, авечак...

Прабачце, вы не чулі?
Сарокі студню абярнулі